

Het ontwerp van wet wordt als volgt gewijzigd:

A. In de in artikel I voorgestelde artikelen van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. In de aanhef van artikel 149 wordt in plaats van „wordt ontbonden” gelezen: „eindigt”.

2. In artikel 150 wordt in plaats van „uitgesproken op verzoek” gelezen: „uitgesproken op vordering”.

3. In artikel 151 wordt in plaats van „verzoek” gelezen: „vordering”.

4. Artikel 152 komt te luiden:

Artikel 152. De vordering wordt afgewezen, indien de duurzame ontwrichting in overwegende mate te wijten is aan de echtgenoot die de vordering heeft ingesteld, en de andere echtgenoot deswege tegen de vordering verweer voert.

5. Artikel 153, eerste lid, komt te luiden:

1. Indien als gevolg van de gevorderde echtscheiding een bestaand vooruitzicht op uitkeringen aan de andere echtgenoot na vooroverlijden van de echtgenoot die de vordering heeft ingesteld zou teloorgaan of in ernstige mate zou verminderen, en de andere echtgenoot deswege tegen die vordering verweer voert, kan deze niet worden toegewezen voordat daaromtrent een voldoende voorziening is getroffen. De rechter kan daartoe een termijn stellen.

6. Na artikel 155 wordt een nieuw artikel 155a ingevoegd, luidende:

Artikel 155a. Echtscheiding zal, tenzij zich bijzondere omstandigheden voordoen en de rechter tot de overtuiging is gekomen dat een verzoening uitgesloten is, niet worden uitgesproken binnen een jaar na de voltrekking van het huwelijk, noch voordat zes maanden zijn verlopen na de betekening der dagvaarding onderscheidenlijk na de indiening van het inleidende verzoekschrift.

7. Artikel 156 komt te luiden:

Artikel 156. De rechter kan bij het echtscheidingsvonnis of bij latere uitspraak aan de echtgenoot die niet voldoende inkomsten tot zijn levensonderhoud heeft, noch zich in redelijkheid kan verwerven, op diens vordering onderscheidenlijk verzoek ten laste van de andere echtgenoot een uitkering tot levensonderhoud toekennen.

8. Artikel 158, tweede lid, komt te luiden:

2. Het beding vervalt, indien de overeenkomst is aangegaan vóór de instelling van de vordering tot echtscheiding, tenzij deze binnen drie maanden na de overeenkomst is ingesteld. Het voorgaande is van overeenkomstige toepassing bij een gemeenschappelijk verzoek.

9. Aan artikel 160 wordt een vijfde lid toegevoegd, luidende:

5. De rechter kan op vordering onderscheidenlijk verzoek van beide ouders of van één van hen een regeling treffen

inzake de omgang tussen het kind en de ouders die met het gezag over het kind is of zal worden belast. Bij ontbreken van een zodanige voorziening in het echtscheidingsvonnis kan deze alsnog door de kinderrechter worden getroffen.

10. Artikel 164 komt te luiden:

Artikel 164. 1. Op vordering onderscheidenlijk verzoek van een echtgenoot kan bij het echtscheidingsvonnis of bij latere uitspraak worden bepaald dat, als hij op het ogenblik van de inschrijving van het vonnis een woning bewoont die aan de andere echtgenoot uitsluitend of mede toebehoort of ten gebruike toekomt, hij jegens de andere echtgenoot bevoegd is de bewoning en het gebruik van de bij de woning en tot de inboedel daarvan behorende zaken gedurende zes maanden tegen een redelijke vergoeding voort te zetten.

2. Tegen hem kan een in dat tijdvak zonder zijn toestemming door de andere echtgenoot verrichte rechtshandeling niet worden tegengeworpen ten nadele van zijn in het vorige lid omschreven bevoegdheid.

3. Weigert hij zijn toestemming of is hij niet in staat zijn wil te verklaren, dan kan de rechtbank die in eerste aanleg over de vordering onderscheidenlijk het verzoek tot echtscheiding heeft beslist, op verzoek van de andere gewezen echtgenoot, bepalen dat het vorige lid buiten toepassing blijft.

11. Na artikel 165 wordt een nieuw artikel 165a ingevoegd, luidende:

Artikel 165a. De beslissingen bedoeld in de artikelen 160, eerste, derde en vijfde lid, 161 en 165, derde lid, worden niet genomen dan nadat de rechter het kind, indien dat 14 jaar of ouder is, zo mogelijk heeft gehoord.

12. In artikel 167, eerste lid, wordt achter het woord „worden” ingevoegd: „gevorderd onderscheidenlijk”.

13. Aan artikel 168 wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

4. De rechter kan op vordering onderscheidenlijk verzoek van beide ouders of van één van hen een regeling treffen inzake de omgang tussen het kind en de ouder die niet met het gezag over het kind is of zal worden belast. Bij ontbreken van een zodanige voorziening in het vonnis van scheiding van tafel en bed kan deze alsnog door de kinderrechter worden getroffen.

14. In artikel 170 wordt „lid 1” vervangen door: „eerste lid”.

15. Het eerste en derde lid van artikel 173 komen te luiden:

1. Op vordering onderscheidenlijk verzoek van een echtgenoot kan bij het vonnis van scheiding van tafel en bed of bij latere uitspraak worden bepaald, dat als hij op het ogenblik waarop een vonnis in kracht van gewijsde gaat, een woning bewoont die aan de andere echtgenoot uitsluitend of mede toebehoort of ten gebruike toekomt, hij jegens de andere bevoegd is de bewoning en het gebruik van de bij de woning en tot de boedel daarvan behorende zaken gedurende zes maanden tegen een redelijke vergoeding voort te zetten.

3. Weigert hij zijn toestemming of is hij niet in staat zijn wil te verklaren, dan kan de rechtbank die in eerste aanleg over de vordering onderscheidenlijk het verzoek tot scheiding van tafel en bed heeft beslist, op verzoek van de andere echtgenoot bepalen dat het vorige lid buiten toepassing blijft.

16. Na artikel 175 wordt een nieuwe artikel 175a ingevoegd, luidende:

Artikel 175a. De beslissingen, bedoeld in de artikelen 168, eerste, derde en vierde lid, 169 en 174, tweede lid, worden niet genomen dan nadat de rechter het kind, indien dat veertien jaar of ouder is, zo mogelijk heeft gehoord.

17. Artikel 176 komt te luiden:

Artikel 176. 1. Ontbinding van het huwelijk van echtgenoten die van tafel en bed gescheiden zijn, wordt op vordering van een der echtgenoten uitgesproken, indien de scheiding tenminste drie jaren heeft geduurd.

2. De termijn van drie jaren kan worden bekort tot tenminste een jaar, indien de andere echtgenoot zich gedurig schuldig maakt aan wangedrag in zodanige mate dat van de echtgenoot, die de vordering heeft ingesteld, niet kan worden gevergd het huwelijk te doen voortbestaan.

18. Het eerste lid en het tweede lid, onder *b*, van artikel 177 komen te luiden:

1. Indien als gevolg van de gevorderde ontbinding van het huwelijk een bestaand vooruitzicht op uitkeringen aan de andere echtgenoot na vooroverlijden van de echtgenoot die de vordering heeft ingesteld zou teloorgaan of in ernstige mate zou verminderen, en de andere echtgenoot deswege tegen de vordering verweer voert, kan de vordering niet worden toegewezen voordat daaromtrent een voldoende voorziening is getroffen. De rechter kan daartoe een termijn stellen.

b. indien de andere echtgenoot zich gedurig schuldig maakt aan wangedrag in zodanige mate dat van de echtgenoot die de vordering heeft ingesteld naar redelijkheid generlei verstrekking van levensonderhoud zou kunnen worden gevergd.

19. In artikel 178 wordt achter het woord „uitgesproken” een punt geplaatst en vervallen de woorden „wanneer de scheiding van tafel en bed op het tijdstip van indiening van het verzoek tenminste een jaar heeft geduurd”.

20. In artikel 179 wordt „159” vervangen door „161 en 165a”.

21. Artikel 180 vervalt.

22. Artikel 181 wordt genummerd 180.

B. Artikel II komt als volgt te luiden:

Artikel II

De vijfde afdeling van Titel VI van het Derde Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt vervangen door de volgende bepalingen.

VIJFDE AFDELING

Van rechtspleging inzake ontbinding van een huwelijk en scheiding van tafel en bed.

§ 1. Van de rechtsmacht en de bevoegdheid

Artikel 814. Met betrekking tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed en ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed komt aan de Nederlandse rechter rechtsmacht toe, indien bij de dagvaarding onderscheidenlijk ten tijde van de indiening van het inleidende verzoekschrift:

a. beide partijen Nederlander zijn; of

b. een der partijen sedert zes maanden woonplaats in Nederland heeft en het een gemeenschappelijk verzoek betreft; of

c. hetzij de gedaagde sedert zes maanden, hetzij de eiser sedert twaalf maanden, of, indien hij Nederlander is, sedert zes maanden woonplaats in Nederland heeft.

Betreft het een gemeenschappelijk verzoek, dan is de rechtbank van de woonplaats van elk der partijen bevoegd. Betreft het een vordering van één der echtgenoten, dan is bevoegd de rechtbank van de woonplaats van de gedaagde of, indien alleen de eiser woonplaats in Nederland heeft, de rechtbank van die woonplaats. Heeft geen van beide partijen woonplaats in Nederland, dan is de rechtbank te 's-Gravenhage bevoegd.

§ 2. *Van de vordering tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed en ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed*

Artikel 815. Is een vordering van één der partijen met inachtneming van het eerste lid van het vorige artikel ingesteld, dan kan, zolang de einduitspraak in eerste aanleg niet is gedaan, de andere echtgenoot ook buiten de in het vorige artikel genoemde gevallen voor dezelfde rechtbank zijnerzijds een vordering tot echtscheiding, tot scheiding van tafel en bed of tot ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed indienen.

Artikel 816. Onverminderd het in artikel 5, eerste lid, bepaalde vermeldt een dagvaarding tot echtscheiding:

- a. de plaats en de dag van voltrekking van het huwelijk;
- b. de grond waarop de rechter ingevolge artikel 814 rechtsmacht heeft en bevoegd is;
- c. de voornamen en de geboortedag van ieder minderjarig kind der echtgenoten of van één van hen;
- d. de voornaam en de naam van de andere echtgenoot, alsmede, voor zover één en ander bekend is, diens woonplaats en werkelijke verblijfplaats en de naam van diens raadsman;
- e. de werkelijke verblijfplaats van de andere echtgenoot, indien hij verblijf houdt in een ziekenhuis of in een psychiatrische inrichting, als bedoeld in artikel 820a, tweede lid, en aldaar is opgenomen op grond van een geestesstoornis.

Artikel 817. Bij het inschrijven van de zaak ter rolle als bedoeld in artikel 288a, eerste lid, moeten worden overgelegd:

- a. een afschrift van de huwelijksakte;
- b. een afschrift van de akte van geboorte van ieder minderjarig kind der echtgenoten.

Artikel 818. Alvorens verder wordt geprocedeerd, bepaalt de rechter ten dage waarop van eis is gediend, dag en uur waarop partijen in persoon, vergezeld van hun procureurs, voor hem ter terechtzitting met gesloten deuren dienen te verschijnen. Het voorgaande is niet van toepassing als de rechter zich aanstonds onbevoegd verklaart. De griffier geeft van dag en uur op bij algemene maatregel van bestuur te bepalen wijze kennis aan de partijen en roept hen daarbij op om ter terechtzitting te verschijnen.

Indien een echtgenoot buiten Nederland verblijf houdt, kan de rechter hem ontslaan van de verplichting in persoon aanwezig te zijn.

De rechter bepaalt na afloop van de in het eerste lid bedoelde terechtzitting of na afloop van een nadere terechtzitting de dag, waarop de zaak weer ter rolle zal worden opgeroepen.

Artikel 819. Indien de eiser bij de in het eerste lid van het vorige artikel bedoelde persoonlijke verschijning niet in persoon aanwezig is, verklaart de rechter hem niet-ontvankelijk in zijn vordering, tenzij blijkt van een gegronde reden van verhindering, in welk geval de rechter dag en uur bepaalt voor het houden van een nadere terechtzitting. Het derde lid van het vorige artikel is van overeenkomstige toepassing.

Indien de verhindering niet van tijdelijke aard is, begeeft de rechter zich, alvorens de terechtzitting te doen aanvangen, naar de verblijfplaats van de echtgenoot ten einde hem in persoon te horen. Een meervoudige kamer kan daartoe een rechter-commissaris uit haar midden aanwijzen. Houdt de echtgenoot verblijf buiten het rechtsgebied van de rechter, dan kan deze dit verhoor opdragen aan de kantonrechter, die daarvan proces-verbaal opmaakt.

Artikel 820. Indien de gedaagde bij de in het eerste lid van artikel 818 bedoelde persoonlijke verschijning noch bij procureur verschijnt, noch in persoon aanwezig is, bepaalt de rechter dag en uur voor het houden van een nadere terechtzitting. De griffier geeft hem hiervan kennis op een bij algemene

maatregel van bestuur te bepalen wijze. Verschijnt hij wederom niet bij procureur en is hij evenmin in persoon aanwezig, dan bepaalt de rechter, indien niet van een gegronde reden van verhindering is gebleken, de dag, waarop de zaak weer ter rolle zal worden opgeroepen en waarop tegen hem verstek zal worden verleend.

Indien de gedaagde niet bij procureur verschijnt doch wel in persoon aanwezig is, bepaalt de rechter dag en uur voor een nadere terechtzitting en wijst hij hem op de noodzaak vergezeld van een procureur te verschijnen.

Indien de gedaagde wel bij procureur verschijnt doch niet in persoon aanwezig is en van een gegronde reden van verhindering blijkt, bepaalt de rechter dag en uur voor een nadere terechtzitting; bij verhindering van niet tijdelijke aard is het tweede lid van het vorige artikel van overeenkomstige toepassing.

Artikel 820a. Indien de gedaagde verblijf houdt in een ziekenhuis of in een psychiatrische inrichting, en niet bij procureur is verschenen noch in persoon aanwezig is, gaat de rechter na of hij aldaar is opgenomen op grond van een geestesstoornis. Is dit het geval dan legt de rechter aan de eiser ambtshalve het bewijs op dat het huwelijk duurzaam is ontworcht.

Onder een psychiatrische inrichting wordt verstaan een gesticht, inrichting of woning als bedoeld bij de artikelen 7 en 35a der wet van 27 april 1884, *Stb.* 96, tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen, of door Ons aangewezen krachtens artikel 7 van die wet.

Artikel 821. Gedurende de verdere loop van het geding kan de rechter te allen tijde de aanwezigheid van de echtgenoten in persoon gelasten tot het verkrijgen van inlichtingen, tot het beproeven van verzoening en om hun zodanige bedenkingen voor te houden als hij geraden zal oordelen. Een meervoudige kamer kan daartoe een rechter-commissaris uit haar midden aanwijzen.

Artikel 822. Indien de gedaagde bij conclusie van antwoord een vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed doet, zijn ook te dien aanzien de artikelen 818-821 van toepassing.

Artikel 823. Is van ieder der echtgenoten een vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed aanhangig voor dezelfde rechtbank, dan worden deze vorderingen gevoegd en beslist zij daarop bij één vonnis. Zij kan echter te allen tijde tot splitsing overgaan, indien zij dit om bijzondere reden geboden acht.

Artikel 824. Op een aan de rechtbank vóór de uitspraak van haar vonnis gedane vordering tot toekenning van een uitkering tot levensonderhoud na echtscheiding aan een echtgenoot ten laste van de andere echtgenoot of tot toepassing van artikel 164 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, alsmede over de voorziening in de voogdij en de toeziende voogdij over de minderjarige kinderen der echtgenoten, beslist zij hetzij bij het vonnis hetzij bij latere uitspraak.

Artikel 824a. De vordering tot verkorting van de in de artikelen 155a en 176, tweede lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde termijnen kan worden gedaan hetzij bij de dagvaarding, hetzij bij latere incidentele conclusie, hetzij, indien de gedaagde een reconventionele vordering heeft ingesteld, bij conclusie van antwoord in conventie.

De bepalingen der artikelen 141, 143 en 147 tot en met 149 zijn toepasselijk.

Indien de rechter dit nodig oordeelt of indien een of beide partijen hem dit verzoeken, kan hij een persoonlijke verschijning van partijen tot het geven van inlichtingen gelasten.

De rechter zal zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen drie weken na het instellen der vordering, in het incident vonnis wijzen.

Bij de beslissing op het incident zal de rechter tevens de dag bepalen, waarop de hoofdzaak weer ter rolle zal worden opgeroepen.

In het incident kunnen alleen de rechtmiddelen hoger beroep en beroep in cassatie in het belang der wet aangewend worden.

Hoger beroep moet worden ingesteld binnen drie weken na de dag der uitspraak van het incidenteel vonnis.

Op de behandeling in hoger beroep vinden het tweede, derde en vierde lid van dit artikel overeenkomstige toepassing.

Artikel 825. Het verzet tegen het bij verstek gewezen vonnis tot echtscheiding moet worden gedaan binnen twee maanden nadat het vonnis in persoon is betekend, onderscheidenlijk binnen drie maanden nadat het vonnis op andere wijze is betekend en het overeenkomstig het volgende lid openlijk is bekend gemaakt.

De openlijke bekendmaking geschiedt door plaatsing van een uittreksel van het vonnis in de *Nederlandse Staatscourant*. Het uittreksel bevat de dagtekening van het vonnis en de aanduiding van de rechter die het heeft gewezen, alsmede de naam, voornamen en woonplaats van ieder der echtgenoten. De gronden waarop het vonnis berust, worden in het uittreksel niet opgenomen.

Indien incidenteel beroep is ingesteld, kan dit betrekking hebben op die gedeelten der uitspraak waartegen het beroep ten principale niet is gericht.

Indien in hoger beroep alsnog echtscheiding wordt uitgesproken, kan de zaak voor de verdere beslissingen naar de rechtbank worden teruggewezen.

Artikel 825a. Totdat de einduitspraak op een vordering tot echtscheiding in kracht van gewijsde is gegaan, kan ieder der echtgenoten voorlopige voorzieningen als bedoeld in de artikelen 825b en 825c vragen.

Het daartoe strekkende verzoekschrift wordt ingediend bij de rechtbank of het gerechtshof waarbij de vordering tot echtscheiding aanhangig is of laatstelijk aanhangig was. De voorzieningen kunnen ook reeds bij de dagvaarding worden gevraagd.

De behandeling vangt niet later aan dan in de derde week volgende op die waarin de voorziening is gevraagd.

Bij de oproeping voor de behandeling van het verzoek wordt, indien dit bij afzonderlijk verzoekschrift is gedaan, een afschrift daarvan aan de andere echtgenoot toegezonden. Indien het verzoekschrift wordt ingediend op een terechtzitting waarop de andere echtgenoot bij procureur verschenen of in persoon aanwezig is, wordt het afschrift hem aldaar overhandigd.

De andere echtgenoot kan tegen het verzoek om een voorlopige voorziening verweer voeren, hetzij bij verzoekschrift, hetzij mondeling ter terechtzitting.

Artikel 825b. De rechter kan bij beschikking, voor de duur van het geding:

a. de echtgenoten ontslaan van de verplichting tot samenwoning, waarbij hij tevens kan bepalen dat één der echtgenoten bij uitsluiting gerechtigd zal zijn tot het gebruik van de echtelijke woning, een voorts bevelen dat aan de andere echtgenoot de goederen tot diens dagelijks gebruik strekkende, zullen worden ter hand gesteld;

b. bepalen aan wie der echtgenoten ieder der kinderen zal worden toevertrouwd, waarbij tevens, indien het kind niet reeds in de macht van die echtgenoot mocht zijn, de afgifte van dat kind aan hem zal worden bevolen;

c. de bedragen bepalen die de ene echtgenoot moet betalen voor het levensonderhoud van de andere echtgenoot en voor de verzorging en opvoeding van de kinderen die aan laatstgenoemde mochten zijn toevertrouwd.

Artikel 825c. De rechter kan voorts op verzoek van een der echtgenoten, doch ook ambtshalve, voor de duur van het geding, één der ouders of beide ouders geheel of gedeeltelijk in

de uitoefening van de ouderlijke macht schorsen, indien hij dat in het belang van de kinderen noodzakelijk acht.

Betreft de schorsing een ouder die met de andere gezamenlijk de ouderlijke macht uitoefent, dan wordt deze macht door de andere ouder alleen uitgeoefend.

Betreft de schorsing beide ouders, dan vertrouwt de rechter het kind voorlopig aan de raad voor de kindbescherming toe, waarbij hij deze laatste ten aanzien van persoon en vermogen van dit kind zodanige bevoegdheden toekent als hij geraden oordeelt.

Betreft de schorsing een ouder die de ouderlijke macht alleen uitoefent, dan kan de rechter bepalen dat die macht door de andere ouder wordt uitgeoefend, mits deze tot de voogdij bevoegd is, of handelen als hiervoren vermeld voor het geval de schorsing beide ouders betreft.

Op de door de raad voor de kindbescherming gemaakte kosten is artikel 273 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing.

De in de voorgaande leden bedoelde beslissingen worden niet gegeven zonder dat de ouders in persoon en de raad voor de kindbescherming ter terechtzitting zijn gehoord of daartoe behoorlijk zijn opgeroepen.

Artikel 825d. De beschikkingen bedoeld in de artikelen 825b en 825c kunnen tot het tijdstip waarop zij ingevolge artikel 825e hun kracht verliezen, op een door de echtgenoten of één van hen gedaan verzoek worden gewijzigd of ingetrokken door de rechtbank of het gerechtshof waarbij de vordering tot echtscheiding aanhangig is of laatstelijk aanhangig was.

Tegen deze beschikking en die op een verzoek tot wijziging of intrekking daarvan staat geen andere voorziening open dan cassatie in het belang der wet.

Artikel 825e. Indien de vordering tot echtscheiding wordt afgewezen, verliezen de voorlopige voorzieningen hun kracht, zodra het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan.

Indien de echtscheiding wordt uitgesproken, behouden de voorlopige voorzieningen die op de kinderen betrekking hebben, hun kracht totdat de voogdij overeenkomstig artikel 280 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek is begonnen, en de overige voorlopige voorzieningen tot het tijdstip van inschrijving van het vonnis in de registers van de burgerlijke stand.

De voorlopige voorzieningen verliezen hun kracht zodra de mogelijkheid tot inschrijving van het vonnis is vervallen.

Artikel 825f. Indien de echtgenoten gehuwd zijn in een gemeenschap van goederen, kan na de betekening van de in artikel 816 bedoelde dagvaarding ieder van hen de president van de rechtbank verlot verzoeken tot verzegeling, boedelbeschrijving en waardering van goederen der gemeenschap, alsmede tot conservatoir beslag op goederen der gemeenschap.

De president kan, alvorens het verlot te verlenen, de andere echtgenoot doen oproepen.

Tot het leggen van conservatoir beslag verleent de president slechts verlot in geval van gegronde vrees voor verduistering. De artikelen 808b-808i en 808j, tweede lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 825g. Het voorschrift van artikel 1947, tweede en derde lid, van het Burgerlijk Wetboek is toepasselijk, met deze bepaling echter, dat de ouders en kinderen der echtgenoten zich van het geven van getuigenis zullen kunnen verschonen.

Artikel 826. Met betrekking tot vorderingen tot scheiding van tafel en bed zijn de artikelen 816-825g, met uitzondering van het derde lid van artikel 825e, van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat in plaats van voorziening in de voogdij en de toeziende voogdij wordt gelezen, voorziening in de uitoefening van de ouderlijke macht, en voorts dat, indien de scheiding van tafel en bed wordt uitgesproken, de voorlopige voorzieningen die op de kinderen betrekking

hebben hun kracht behouden totdat de voorziening in de uitoefening van de ouderlijke macht overeenkomstig artikel 170 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek is begonnen, en de overige voorlopige voorzieningen tot het tijdstip waarop het vonnis in kracht van gewijsde gaat.

Artikel 827. Met betrekking tot vorderingen tot ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed zijn de artikelen 816-825a, met uitzondering van het bepaalde omtrent vorderingen tot toepassing van artikel 164, eerste lid van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat ook het vonnis waarbij de scheiding van tafel en bed is uitgesproken, overeenkomstig artikel 817 aan de rechter moet worden overgelegd.

§ 3. Van het gemeenschappelijk verzoek tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed en ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed.

Artikel 827a. Met betrekking tot een gemeenschappelijk verzoek tot onderscheidenlijk echtscheiding, scheiding van tafel en bed en tot ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed zijn de artikelen 827b-827p, voor zover daarin niet anders is bepaald, gelijkelijk van toepassing, met dien verstande dat bij het verzoek tot ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed tegelijk met het verzoekschrift ook moet worden overgelegd het vonnis waarbij de scheiding van tafel en bed is uitgesproken en voorts het bepaalde omtrent verzoeken tot toepassing van artikel 164, eerste lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing is uitgesloten.

Artikel 827b. Onverminderd het in artikel 429d bepaalde, vermeldt het verzoekschrift:

- a. de plaats en de dag van voltrekking van het huwelijk;
- b. de grond waarop de rechter ingevolge artikel 814 rechtsmacht heeft en bevoegd is;
- c. de voornamen en de geboortedag van ieder minderjarig kind der echtgenoten of van één van hen;
- d. indien voorzieningen worden verzocht voor de duur van het rechtsgeding als bedoeld in de artikelen 827k en 827l, de gronden waarop dit verzoek berust. Bij het verzoekschrift worden overgelegd:

- a. een afschrift van de huwelijksakte;
- b. een afschrift van de akte van geboorte van ieder minderjarig kind der echtgenoten;
- c. een afschrift van het verzoekschrift.

Het verzoekschrift wordt door de verzoekers zelf mede ondertekend.

Het verzoekschrift wordt door beide procureurs ondertekend, indien er voor de verzoekers verschillende procureurs optreden; indien voor beide verzoekers één procureur optreedt, wordt het verzoekschrift ondertekend door deze procureur, alsmede door de advocaat van de partij van wie die procureur niet de raadsman is.

Artikel 827c. De rechter bepaalt, tenzij hij zich met toepassing van artikel 429e aanstonds onbevoegd verklaart, dag en uur waarop de behandeling ter rechtzitting aanvangt.

De griffier geeft hiervan kennis aan de beide echtgenoten en roept hen daarbij op om ter terechtzitting te verschijnen.

Artikel 827d. De echtgenoten verschijnen ter terechtzitting bij procureur. Op de dag dat de behandeling aanvangt, dienen zij tevens in persoon aanwezig te zijn.

Indien een echtgenoot buiten Nederland verblijf houdt, kan de rechter hem ontslaan van de verplichting in persoon aanwezig te zijn.

Artikel 827e. Ingeval een verzoeker bij de aanvang van de behandeling niet bij procureur verschijnt, wijst de rechter het verzoek af.

Hetzelfde geldt indien een verzoeker bij de aanvang van de behandeling niet in persoon aanwezig is, tenzij blijkt van een gegronde reden van verhindering, in welk geval de rechter opnieuw dag en uur voor de aanvang van de behandeling bepaalt.

Indien de verhindering niet van tijdelijke aard is, begeeft de rechter zich, alvorens de behandeling te doen aanvangen, naar de verblijfplaats van de verzoeker ten einde hem in persoon te horen. Een meervoudige kamer kan daartoe een rechter-commissaris uit haar midden aanwijzen. Houdt de verzoeker verblijf buiten het rechtsgebied van de rechter, dan kan deze dit verhoor opdragen aan de kantonrechter, die daarvan proces-verbaal opmaakt.

Artikel 827f. Gedurende de verdere behandeling van het verzoek kan de rechter te allen tijde de aanwezigheid van de echtgenoten in persoon gelasten tot het verkrijgen van inlichtingen, tot het beproeven van een verzoening en om hun zodanige bedenkingen voor te houden als hij geraden zal oordelen. Een meervoudige kamer kan daartoe een rechter-commissaris uit haar midden aanwijzen.

Een last als bedoeld in het eerste lid wordt in ieder geval gegeven alvorens de dag van de einduitspraak wordt bepaald, met dien verstande dat artikel 827d, tweede lid, en, in geval van gegronde reden van verhindering voor een echtgenoot om in persoon aanwezig te zijn, artikel 827e, derde lid, van overeenkomstige toepassing is.

Artikel 827g. De einduitspraak geschiedt, tenzij de rechter zich aanstonds onbevoegd verklaart, bij vonnis, op een aan de rechtbank vóór de uitspraak van haar vonnis gedaan verzoek tot toekenning van een uitkering tot levensonderhoud na onderscheidenlijk echtscheiding, scheiding van tafel en bed en ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed aan een echtgenoot ten laste van de andere echtgenoot of tot toepassing van artikel 164 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, alsmede, indien het betreft een gemeenschappelijk verzoek tot echtscheiding, over de voorziening in de voogdij en de toeziende voogdij, en, indien het betreft een gemeenschappelijk verzoek tot scheiding van tafel en bed, over de voorziening in de uitoefening van de ouderlijke macht, over de minderjarige kinderen der echtgenoten, beslist zij hetzij bij het vonnis, hetzij bij latere beschikking.

Artikel 827h. Hoger beroep tegen het vonnis wordt ingesteld bij beroepschrift, in te dienen binnen twee maanden na de dag der uitspraak.

Tegen de uitspraak betreffende de echtscheiding, scheiding van tafel en bed of ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed kan hoger beroep slechts door de verzoekers tezamen worden ingesteld.

Indien in hoger beroep alsnog echtscheiding, scheiding van tafel en bed of ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed wordt uitgesproken, kan de zaak voor de verdere beslissingen naar de rechtbank worden teruggewezen.

Artikel 827i. Op het beroep in cassatie van in hoger beroep gewezen arresten is artikel 827h van overeenkomstige toepassing.

Artikel 827j. Totdat de einduitspraak op een verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed in kracht van gewijsde is gegaan, kan ieder der echtgenoten voorlopige voorzieningen als bedoeld in de artikelen 827k en 827l vragen.

Het daartoe strekkende verzoekschrift wordt ingediend bij de rechtbank of het gerechtshof waarbij het verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed aanhangig is of laatstelijk aanhangig was. De voorzieningen kunnen ook reeds bij het inleidende verzoekschrift tot het uitspreken van echtscheiding of scheiding van tafel en bed worden gevraagd.

De behandeling vangt niet later aan dan in de derde week volgende op die waarin de voorziening is gevraagd.

Bij de oproeping voor de behandeling van het verzoekschrift wordt aan de andere echtgenoot een afschrift daarvan toegezonden. Indien het verzoekschrift wordt ingediend op een terechtzitting waarop de andere echtgenoot bij procureur verschenen of in persoon aanwezig is, wordt het afschrift hem aldaar overhandigd.

De andere echtgenoot kan tegen het verzoek om een voorlopige voorziening verweer voeren, hetzij bij verweerschrift, hetzij mondeling ter terechtzitting.

Artikel 827k. De rechter kan bij beschikking, voor de duur van het geding:

a. de echtgenoten ontslaan van de verplichting tot samenwoning, waarbij hij tevens kan bepalen dat één der echtgenoten bij uitsluiting gerechtigd zal zijn tot het gebruik van de echtelijke woning, en voorts bevelen dat aan de andere echtgenoot de goederen tot diens dagelijks gebruik strekkende, zullen worden ter hand gesteld;

b. bepalen aan wie der echtgenoten ieder der kinderen zal worden toevertrouwd, waarbij tevens, indien het kind niet reeds in de macht van die echtgenoot mocht zijn, de afgifte van dat kind aan hem zal worden bevolen;

c. de bedragen bepalen die de ene echtgenoot moet betalen voor het levensonderhoud van de andere echtgenoot en voor de verzorging en opvoeding van de kinderen die aan laatstgenoemde mochten zijn toevertrouwd.

Artikel 827l. De rechter kan voorts op verzoek van een der echtgenoten, doch ook ambtshalve, bij beschikking voor de duur van het geding, één der ouders of beide ouders geheel of gedeeltelijk in de uitoefening van de ouderlijke macht schorsen, indien hij dat in het belang van de kinderen noodzakelijk acht.

Betreft de schorsing een ouder die met de andere gezamenlijk de ouderlijke macht uitoefent, dan wordt deze macht door de andere ouder alleen uitgeoefend.

Betreft de schorsing beide ouders, dan vertrouwt de rechter het kind voorlopig aan de raad voor de kindbescherming toe, waarbij hij deze laatste ten aanzien van persoon en vermogen van dit kind zodanige bevoegdheden toekent als hij geraden oordeelt.

Betreft de schorsing een ouder die de ouderlijke macht alleen uitoefent, dan kan de rechter bepalen dat die macht door de andere ouder wordt uitgeoefend, mits deze tot de voorgedij bevoegd is, of handelen als hiervoren vermeld voor het geval de schorsing beide ouders betreft.

Op de door de raad voor de kindbescherming gemaakte kosten is artikel 273 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing.

De in de voorgaande leden bedoelde beschikkingen worden niet gegeven zonder dat de ouders in persoon en de raad voor de kindbescherming ter terechtzitting zijn gehoord of daartoe behoorlijk zijn opgeroepen.

Artikel 827m. De beschikkingen bedoeld in de artikelen 827k en 827l kunnen tot het tijdstip waarop zij ingevolge artikel 827n hun kracht verliezen, op een door de echtgenoten of één van hen gedaan verzoek, worden gewijzigd of ingetrokken door de rechtbank of het gerechtshof waarbij het verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed aanhangig is of laatstelijk aanhangig was.

Tegen deze beschikkingen en die op een verzoek tot wijziging of intrekking daarvan staat geen andere voorziening open dan cassatie in het belang der wet.

Artikel 827n. Indien het verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed wordt afgewezen, verliezen de voorlopige voorzieningen hun kracht, zodra het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan.

Indien de scheiding van tafel en bed wordt uitgesproken, behouden de voorlopige voorzieningen die op de kinderen betrekking hebben, hun kracht totdat de voorziening in de uitoefening van de ouderlijke macht overeenkomstig artikel 170 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek is begonnen, en de overige voorlopige voorzieningen tot het tijdstip waarop het vonnis in kracht van gewijsde gaat.

Indien de echtscheiding wordt uitgesproken, behouden de voorlopige voorzieningen die op de kinderen betrekking hebben, hun kracht totdat de voorgedij overeenkomstig artikel 280 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek is begonnen, en de overige voorlopige voorzieningen tot het tijdstip van inschrijving van het vonnis in de registers van de burgerlijke stand.

De voorlopige voorzieningen verliezen hun kracht zodra de mogelijkheid tot inschrijving van het vonnis, waarbij de echtscheiding is uitgesproken, is vervallen.

Artikel 827o. Het verzoek tot verkorting van de in artikel 155a van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde termijnen kan door beide of een der echtgenoten worden gedaan hetzij bij het inleidende verzoekschrift, hetzij bij een afzonderlijk verzoekschrift.

In het geval dat het verzoek is gedaan bij een afzonderlijk verzoekschrift door een der echtgenoten doet de griffier bij aangetekende brief afschrift van het incidentele verzoekschrift toekomen aan de andere echtgenoot, onder mededeling op welke, door de rechter te bepalen, datum hij een verweerschrift kan indienen; van het verweerschrift doet de griffier bij aangetekende brief afschrift toekomen aan de verzoeker.

Indien de rechter dit nodig oordeelt of indien een of beide partijen hem dit verzoeken, kan hij een persoonlijke verschijning van partijen tot het geven van inlichtingen gelasten. De oproeping geschiedt door de griffier en wel schriftelijk.

De rechter zal zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen drie weken na het indienen van het verzoek daarop beschikken.

In het incident kunnen alleen de rechtsmiddelen hoger beroep en beroep in cassatie in het belang der wet aangewend worden.

Hoger beroep moet worden ingesteld binnen drie weken na de dagtekening der incidentele beschikking.

Op de behandeling in hoger beroep vinden het tweede, derde en vierde lid van dit artikel overeenkomstige toepassing.

Artikel 827p. Indien de echtgenoten gehuwd zijn in een gemeenschap van goederen, kan na de indiening van het in artikel 827b bedoelde verzoekschrift ieder van hen de president van de rechtbank verlov verzoeken tot verzegeling, boedelbeschrijving en waardering van goederen der gemeenschap, alsmede tot conservatoir beslag op goederen der gemeenschap.

De president kan, alvorens het verlov te verlenen, de andere echtgenoot doen oproepen.

Tot het leggen van conservatoir beslag verleent de president slechts verlov in geval van gegronde vrees voor verduistering. De artikelen 808b-808i en 808j, tweede lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

C. Artikel III wordt als volgt gewijzigd:

1. De eerste zin van onderdeel A wordt als volgt gelezen: In titel 6 wordt na artikel 92 opgenomen:

2. Na onderdeel B wordt een nieuw onderdeel C ingevoegd, luidende:

D. Artikel 247, tweede lid, onder a wordt gelezen: ingevolge de artikelen 167 en 155 van dit boek, bij scheiding van tafel en bed op gemeenschappelijk verzoek van de echtgenoten.

3. Voor de in het ontwerp met de letters C en D aangeduide onderdelen worden in plaats daarvan de letters D en E geplaatst.

4. In het bij het gewijzigd ontwerp met de letters E aangeduide onderdeel wordt „lid 2” vervangen door: „tweede lid”.

E. Artikel IV wordt als volgt gewijzigd:

1. In onderdeel A wordt „Artikel 82, lid 1” vervangen door: „Artikel 82, eerste lid”, en wordt voorts achter het woord „alinea” een komma geplaatst.

2. In het in onderdeel C gewijzigde artikel 929 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt „de artikelen 160, lid 3, 161, 165, lid 3, 168, lid 3, 169, lid 1, 174, lid 2, 180, lid 2”, vervangen door: „de artikelen 160, derde lid, 161, 165, derde lid, 168, derde lid, 169, eerste lid, 174, tweede lid.”

3. a. In het in onderdeel E gewijzigde artikel 931 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt in het eerste lid „artikel 824a lid 3 of 825 lid 5” vervangen door: „artikel 824, 825, vierde lid, 827g, tweede lid, of 827h, derde lid”;

b. in het tweede lid van het gewijzigde artikel 931 wordt „Artikel 825, lid 4” vervangen door: „Artikel 825, derde lid.”

4. Onderdeel F komt als volgt te luiden:

F. In artikel 932, eerste lid, worden de woorden „de artikelen 158, 176 en 193, eerste lid,” vervangen door: de artikelen 161 en 169, eerste lid.

5. Onderdeel G komt als volgt te luiden:

G. In artikel 934 worden de woorden „de artikelen 159, 178 lid 3, 218 en 219, lid 3” vervangen door: de artikelen 165, derde lid, 174, tweede lid, 218 en 219, derde lid.

Slotbepalingen

Na artikel IX wordt een nieuw artikel X toegevoegd, luidende:

Artikel X. 1. Onze Minister van Justitie stelt de nummering van de artikelen van de Titels 9 en 10 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, zoals deze in artikel I van deze wet worden gewijzigd, opnieuw vast en brengt de in die Titels en in de artikelen II, III en IV voorkomende aanhalingen van de artikelen met de nieuwe nummering in overeenstemming.

2. Hij draagt zorg dat de overeenkomstig het vorige lid bijgewerkte tekst van de Titels 9 en 10 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen II, III en IV van deze wet in het Staatsblad worden geplaatst.

Toelichting

Algemeen

Zoals reeds in de memorie van antwoord is uiteengezet, heeft de ondergetekende alsnog besloten om de eenzijdige scheidingsprocedure te doen aanvangen met een dagvaarding en dientengevolge te transformeren tot een contentieuze procedure; voor een gemeenschappelijk verzoek, als bedoeld in de voorgestelde artikelen 154, eerste lid, en 178 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek blijft de verzoekschriftprocedure gehandhaafd. De in het ontwerp gebezigde terminologie is hieraan aangepast. Zo wordt bij voorbeeld het woord „verzoek” waar nodig vervangen door „vordering”.

Hieronder zullen de in het ontwerp aangebrachte wijzigingen alleen worden toegelicht voorzover dit nog niet in de memorie van antwoord is geschied.

Artikel I

Artikelen 156, 164 en 173. In deze artikelen is telkens „bij latere beschikking” gewijzigd in „bij latere uitspraak”. In het geval van een contentieuze scheidingsprocedure zal de rechter, indien hij niet bij het vonnis tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed of ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed beslist over de in deze artikelen bedoelde bijkomende vorderingen respectievelijk verzoeken,

alsnog een vonnis wijzen; gaat het echter om een procedure, aangevangen met een gemeenschappelijk verzoek, een verzoekschriftprocedure dus, dan zal hij een beschikking geven.

De term „uitspraak” omvat beide mogelijkheden.

Artikel II

Algemeen

De in het gewijzigd ontwerp in artikel II opgenomen herziene vijfde afdeling van Titel VI van het Derde Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bevat een duidelijker indeling van de daarin voorkomende bepalingen door een onderverdeling in paragrafen: na paragraaf 1, die betrekking heeft op de regeling van de rechtsmacht en de bevoegdheid met betrekking tot de in dit wetsontwerp behandelde procedures tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed en ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed, volgt paragraaf 2, handelende over de door één partij ingestelde scheidingsprocedure, de laatste paragraaf (paragraaf 3) geeft de bepalingen ten aanzien van het gemeenschappelijk verzoek tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed en ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed.

Het in het oorspronkelijke ontwerp voorgestelde artikel 823 komt in het gewijzigde ontwerp niet meer voor. Nu de eenzijdige scheidingsprocedure weer in een dagvaardingsprocedure is omgezet, zijn de voor contentieuze zaken geldende bewijsregels automatisch van toepassing. Bovendien veronderstelde artikel 823 het in werking zijn van het nieuwe bewijsrecht. Het is echter onwaarschijnlijk dat de parlementaire behandeling daarvan reeds vóór die van het onderhavige wetsontwerp zal zijn voltooid.

Artikelen

Artikel 814 en 815. Behalve de, in verband met de hierboven uiteengezette omschakeling naar de dagvaardingsprocedure aangepaste, terminologie vertonen deze artikelen in vergelijking met de gelijkgenummerde artikelen van het oorspronkelijk ontwerp geen materiële wijzigingen.

Artikel 816: Men vergelijkte artikel 816 van het oorspronkelijk ontwerp. Het in dat artikel onder e bepaalde behoefde niet te worden overgenomen in verband met hetgeen reeds in artikel 5, eerste lid, onder 3° van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering betreffende de inhoud van de dagvaarding is voorgeschreven.

Wèl is nu tevens bepaald, dat de dagvaarding melding moet maken van de werkelijke verblijfplaats van de andere echtgenoot, indien hij verblijf houdt in een ziekenhuis of in een psychiatrische inrichting, als bedoeld in artikel 820a, tweede lid, en aldaar is opgenomen op grond van een geestesstoornis. De ondergetekende is namelijk van oordeel, dat zonder dit voorschrift artikel 820a niet tot een bevredigende toepassing door de rechter zou kunnen leiden.

Zoals reeds in de memorie van antwoord is gesteld, is de voorgeschreven mede-ondertekening (zie artikel 816, derde lid, van het oorspronkelijk ontwerp) alléén gehandhaafd ten aanzien van het gemeenschappelijk ingediende verzoek.

Artikelen 817 en 818. Men vergelijkte de artikelen 816, tweede lid, en 817 van het oorspronkelijk ontwerp. Wanneer de procureur van eisers ter griffie de zaak ter rolle van de enkelvoudige kamer doet inschrijven (zie ook artikel 135, eerste lid, van het Wetboek Burgerlijke Rechtsvordering) legt hij tevens over de (thans) in artikel 817 genoemde afschriften.

Op de dag dat de eiser geen conclusies van eis heeft genomen, dient de rechter ingevolge artikel 818, eerste lid (nieuw) dag en uur te bepalen voor het houden van een comparitie. Evenals reeds in artikel 818 van het oorspronkelijk ontwerp was bepaald, dienen partijen ter gelegenheid van deze comparitie in persoon, vergezeld van hun procureurs, te verschijnen. Aangezien artikel 18, tweede lid van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering alleen betrekking heeft op verhoren en pleidooien, wordt in het thans voorgestelde artikel

118, eerste lid, gesproken van terechtzitting met gesloten deuren”.

Ingevolge het derde lid van artikel 818 moet de zaak na afloop van de (nadere) terechtzitting naar de rol worden verwezen, opdat partijen verder kunnen procederen.

Artikel 819. Vergelijk artikel 819 van het oorspronkelijk ontwerp. Het eerste lid van dat artikel is in het gewijzigd ontwerp niet overgenomen: dat de eiser bij de aanvang van de behandeling (thans dus: de eerste rolzitting) bij procureur dient te verschijnen, behoeft in de wettelijke regeling van een bijzondere contentieuze procedure niet nog eens apart te worden voorgeschreven.

Artikelen 820 en 820a. Het nieuwe artikel 820 dient te worden vergeleken met artikel 820, eerste, derde en vierde lid van het oorspronkelijke ontwerp.

De bepaling van het tweede lid van het aanvankelijke artikel 820 is thans in een apart artikel 820a opgenomen, terwijl het vierde lid vervallen is, aangezien dit, naar het de ondergetekende bij nader inzien voorkomt, onvoldoende reële betekenis heeft.

De overgenomen bepaling heeft voorts enige wijzigingen ondergaan, in welk verband ook moet worden gewezen op de aanvulling van artikel 816 met lid *e*, welke hiervoor reeds is aangegeven. De ondergetekende acht het noodzakelijk dat, indien de gedaagde partij op grond van haar gestoordheid verblijf houdt in een ziekenhuis of in een psychiatrische inrichting, dit feit duidelijk uit de dagvaarding blijkt. Het is de taak van de eisende partij de rechter in dit geval zo volledig mogelijk over de verblijfplaats in te lichten; zonder dat dit wettelijk is voorgeschreven zal de eiser, ten einde vertraging in de procedure te voorkomen, er bovendien verstandig aan doen de rechter het materiaal te verschaffen waaruit deze kan afleiden dat het verblijf in een psychiatrische inrichting geschiedt op grond van een geestesstoornis.

Wat artikel 820a betreft zijn vervallen de beginwoorden: „blijkt uit de dagvaarding dat...”. Deze woorden konden vervallen nu artikel 816 is aangevuld; ze waren bovendien te beperkt, omdat ook in het geval dat *na* het uitbrengen van de dagvaarding de opnemings in een ziekenhuis of in een psychiatrische inrichting is geschied, artikel 820a van toepassing moet zijn.

Tenslotte is het begrip psychiatrische inrichting in een nieuw tweede lid gedefinieerd; aansluiting is gezocht bij artikel 17, derde lid, van het Besluit oproepingen en mededelingen verzoekschriftprocedure.

Artikel 821. Vergelijk artikel 821, eerste lid, van het oorspronkelijk ontwerp. De bepaling is in het gewijzigd ontwerp gehandhaafd, aangezien deze in verband met het laatste gedeelte van de eerste zin („en om hun zodanige bedenkingen voor te houden als hij geraden zou oordelen”) een enigszins ruimere strekking heeft dan de artikelen 19 en 19a van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Artikelen 822 en 823. Vergelijk de artikelen 822a en 822b van het oorspronkelijk ontwerp.

Artikel 824. Vergelijk artikel 824a, derde lid, van het oorspronkelijk ontwerp. Verder zij verwezen naar hetgeen hierboven is opgemerkt omtrent de gewijzigde artikelen 156, 164 en 173 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 825. Vergelijk artikel 825, eerste, tweede, vierde en vijfde lid, van het oorspronkelijk ontwerp.

Voor de appel-termijn behoeft in het gewijzigd ontwerp, voorzover het de contentieuze scheidingsprocedure betreft, geen aparte voorziening te worden gegeven, aangezien artikel 339, eerste lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zonder enig bezwaar van toepassing is. De ondergetekende ziet, nu de onderhavige procedure tot een dagvaardings-

procedure is getransformeerd, geen aanleiding om ten aanzien van de lengte van de termijn van hoger beroep van voornoemd artikel af te wijken. Wel is in het gewijzigd ontwerp (artikel 825, eerste lid) een bijzondere regel gegeven ten aanzien van de termijn voor het instellen van het rechtsmiddel verzet. Deze termijn is namelijk langer dan die van artikel 81 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, en wel opdat de niet-verschenen gedaagde voldoende tijd zou hebben om zich te beraden over de vraag of hij zich al of niet bij de uitspraak neelegt. Anderzijds is, evenals in het aanvankelijke ontwerp (zie artikel 825, eerste en tweede lid), ook rekening gehouden met het belang van de eiser. Deze moet immers de mogelijkheid hebben, óók als de niet-verschenen gedaagde zich onttrekt aan de betekening van het vonnis aan hem in persoon, te bereiken dat het vonnis onherroepelijk wordt. In dit geval bedraagt de verzettermijn drie maanden nadat het vonnis op andere wijze dan aan de gedaagde in persoon is betekend en het overeenkomstig het tweede lid van artikel 825, dat overigens ongewijzigd bleef, is bekend gemaakt.

Het derde lid van artikel 825 van het gewijzigd ontwerp beoogt, stringenter dan artikel 339, tweede lid van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, duidelijk aan te geven dat het incidenteel ingestelde hoger beroep zonder enige uitzondering betrekking kan hebben op die gedeelten der uitspraak waartegen het beroep ten principale niet is gericht.

Wat betreft het beroep in cassatie vindt artikel 402 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering normaal van toepassing. Artikel 825b van het oorspronkelijk ontwerp kon mitsdien vervallen.

Artikelen 825a – 825e. Deze artikelen, die betrekking hebben op de voorlopige voorzieningen, zijn behoudens enige terminologische aanpassingen, bijna niet gewijzigd. Men vergelijk de artikelen 825c – 825g van het oorspronkelijk ontwerp.

Artikel 825f. Vergelijk artikel 825h van het oorspronkelijk ontwerp.

Artikel 825g. Nu de op het ogenblik geldende bewijsregels van toepassing zullen zijn op de eenzijdige scheidingsprocedure, behoort de bepaling, voorkomende in het thans geldende artikel 827, eerste lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in het ontwerp te worden gehandhaafd.

Artikelen 826 en 827. Vergelijk de gelijkgenummerde en, behoudens enige terminologische aanpassingen, overeenkomstige artikelen van het oorspronkelijk ontwerp.

Artikel 827b. Vergelijk het nagenoeg overeenkomstige artikel 816 van het oorspronkelijk ontwerp.

Artikel 827c. Vergelijk artikel 817, eerste en tweede lid, van het oorspronkelijk ontwerp.

Artikel 827d. Vergelijk het overeenkomstige artikel 818 van het oorspronkelijk ontwerp.

Artikel 827e. Vergelijk het overeenkomstige artikel 819 van het oorspronkelijk ontwerp. Alleen is thans in het eerste lid van het onderhavige artikel in plaats van „verklaart de rechter het verzoek vervallen” de meer gangbare terminologie „wijst de rechter het verzoek af” gehanteerd.

Artikel 827f. Vergelijk de artikelen 821, eerste lid, en 824 van het oorspronkelijk ontwerp.

Artikel 827g. Vergelijk artikel 824a, eerste en derde lid, van het oorspronkelijk ontwerp. De tweede zin van het eerste lid van laatstgenoemd artikel is in het gewijzigd ontwerp niet meer overgenomen, aangezien reeds ingevolge artikel 429k, eerste lid, de rechter na afloop van de behandeling de dag moet bepalen waarop hij uitspraak zal doen.

Artikel 827h. Vergelijk artikel 825, eerste, derde en laatste lid, van het oorspronkelijk ontwerp. Het eerste lid van laatstgenoemd artikel is niet overgenomen voorzover het betrekking had op het geval dat de appellant niet te eniger tijd tijdens de behandeling bij procureur is verschenen, aangezien, wanneer zich dit zou hebben voorgedaan, het verzoek reeds op grond van artikel 827e, eerste lid, van het gewijzigd ontwerp door de rechter zou zijn afgewezen.

Artikel 827i. Vergelijk artikel 825b van het oorspronkelijk ontwerp.

Artikelen 827j - 827n. Vergelijk de overeenkomstige artikelen 825c - 825g van het oorspronkelijk ontwerp.

Artikel III

In onderdeel A is thans verduidelijkt dat het voorgestelde artikel 92a deel dient uit te maken van titel 6 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

Voorts is door het invoegen van een nieuw onderdeel C een omissie hersteld ten aanzien van artikel 247, tweede lid, onder a, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

Slotbepalingen

In het gewijzigd ontwerp is een nieuw artikel X opgenomen. De ondergetekende geeft er namelijk de voorkeur aan dat de nieuwe artikelen van de Titels 9 en 10 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek uiteindelijk een doorlopende nummering zullen krijgen. Uit praktisch oogpunt kan dit het beste geschieden wanneer de parlementaire behandeling van dit wetsontwerp is voltooid.

Er zij ten slotte nog opgemerkt dat het totale aantal artikelen van voornoemde Titels, ook na doornummering, geen moeilijkheden oplevert, aangezien Titel 11 pas met artikel 197 aanvangt.

De Minister van Justitie,

C. H. F. POLAK.